

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

25 maiu

(6 Janu)

1866.

Ese in fie-care luna de trei ori adeca in 5. 15. si 25. dupa c. v. contienendu doue cóle.

Pretulu pentru Anstria

pe Apr.—Sept. . . . . 4 fl.—
pe Opt.—Jun. . . . . 6 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Jan.—Jun. unu galbenu.

Nr.
15.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 18.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile anonime nu se publica.

III
curso
anualu.

ARONU PUMNULU.

Desvoltarea popórelor mai alesu aterna dela tari'a si genialitatea fiilor sei; póte fi unu poporu intre giurstári favoritóre, inse daca nu va avé nici unu fiu dotatu dela natura cu talentu stralucitu si devotatu causei inaintárei, nici cá se póte inchipuí desceptarea acelu poporu lipsitu de barbati talentuosi; — ér din contra cumu-cá si intr'o sórte apesata si nefavoritóre póte sê se descepte si sê inainteze poporulu daca are fi ingeniosi, aceea a doveditu si natiunea romana. carea fiindu necontentitu espusa asupra rilor si maltratárilor, totusi s'a desceptatu si a inaintatu in cultura mai asia dicandu

Aronu Pumnulu.

fara nici unu sprigionu materialu, ci urmandu calea apostolilor sei, si-a ocupatu locul cuvenitu in cerculu natiunilor inaintátore. —

Unu astufelu de barbatu ingeniosu si apostolu devotatu culturei natiunale a fostu, dorere — a fostu si nu mai este *Aronu Pumnulu*, pre care lu rapi erud'a mórté in 12/24 januariu a. c. inca in etatea cea mai frumósa. Elu fú nascutu in 27 noemvre 1818 pe pamentulu romanticu si santitu prin suvenirile istorice alu tieréi Oltului, in satulu Cuciułata langa Fagarasu. — Parintii sei, ca mai a toturor barbatilor mari ai nostri, au fostu tiereni meseri materialicesce, dar avuti prin sentimintele nobile nutrite

de suferinție ereditate dela moși strămoși. — Sermanii, ei n' aveau sê deee fiului lor nici nume strălucitu, nici avere, ci i-au datu sentimentulu sacru alu natiunalității, i-au datu o creștere simplă, dar' scutită de tôte defectele lumesci, si s'au ingrigitu ca sê-lu tramita la scôla, inse inca in etate de 6 ani suferi in sanetate, care suferinția a sentit' o in tóta viéti'a sa, si din acésta cauza abea in etate de 14 ani a potutu merge la Odorheiu spre cercetarea scôlelor normale, unde remase pana la an. 1836. Totu in acestu anu merse la Blasiu, unde studiase in gimnasiu pana la an. 1841 si ascultandu aci cursulu antâiu de filosofia dela nemoritorulu Simionu Barnuti, in anulu urmatoriu absolvă in Clusiu. In acestu timp neintreruptu s'a luptatu cu lipse materiale, cari inse nici de câtu nu l'a descuragiatu, ci mai multu l'au indemnatu spre cascigarea cunoscintelor folositoare, spre inaintarea in sciintie prin carea speră redicarea si bunastarea poporului romanu.

Dorinti'a-i invapaiata de a ascultă studiéle mai innalte se realiză prin tramiterea sa, impreuna cu alti tineri mai emininti, la Viena spre urmarea cursului teologicu de 4 ani dela 1843 — 1846.

In acestu tempu fiindu mantuitu de lipsele materiale, se sentia pré multiamitu, câ-ci potea a se pregati pentru carier'a s'a frumoșă si laborioșă ce ocupă mai tardiu tóta viéti'a sa. Elu afara de studiéle obligate invetiă cu zelulu celu mai inflacaratu filosofi'a, istori'a si mai alesu istori'a literaturii romane careia a fostu devotatu pana la ultim'a sa respiratiune. Densulu inca a fostu unulu din intemeiatorii societatei de lectura a teologilor romani din Viena. Pe langa mult'a studiare a mai tradusu unele opuri momentuoșe, precumu: o filosofia franceșă, o fisica germană si cartea cea de multe merite a lui Colson despre Principatele romane. Tôte aceste inse se nimicira, se arsera la Blasiu in revolutiunea din 1848. — Asîsdere ca teologu unu tempu avu fericit'a ocașiune, a dá lectiuni de religiune si limb'a romăna ficeilor printiului Mihaiu Ghica, care pe atunci eră in Viena. Un'a din acele brave fice romane astadi e renumit'a literatrice européna — contes'a *Dora d' Istria*.

Dupa finirea studiélor teologice in 1847 fu denumitu de profesoru de filosofia in liceulu din Blasiu. In acestu postu lu află miscarea momentuoșă si marétiă din 1848, prin carea i-se asemnă curendu si densului unu altu terenu de activitate. Acésta activitate a sa pré frumosu

o scrie laureatulu istoricu alu nostru Ilarianu in *Istori'a Romanilor*, tom. II. dicandu: „Chiaru in aceste dile avea sê plece tinerimea scolastica din Blasiu a casa pe vacatiunea de pasci. Profesorele de filosofia Aronu Pumnulu folosindu-se de increderea care o avea la tinerime si care o si merită pentru sciintiele sale si insufletirea natiunala, scrie indatu o prochiamațiune chiamatôre la adunare pe *dominec'a Tomei*, o dá 'n mana la fiecare studinte, se imprascia toti in tôte partile tieiei, latiescu ca fulgerulu faim'a despre adunarea pe *dominec'a Tomei*." Si mai de parte scimu câ densulu inca a luat parte activa in acea miscare contra despotismului. Si ceriulu i-a scutitu scump'a sa viétiă, dar sub acelu tempu de persecutiune si densulu fu persecutatu, de fu silitu a trece in Principatele romane, unde inca nefiindu in deplina asigurantia, camu tardiu tómn'a in 1848 ajunse in giurulu fratilor bucovineni in Cernautiu, unde fu primitu fratiesce si salutatu cu bucuria.

In acestu tempu s'a deschisu carier'a cea mai momentuoșă a lui Pumnulu; atunci trist'a Bucovina eră incinsa in doliu, strainismulu cutropi monumintele glorioșe a strabunilor romani, slavismulu se latise in tóta grozimea sa, *limb'a natiunala*, afara de scol'a normală, unde se invetiă forte putienu si dupa o *gramatica* defectuoșă, eră eschisa din tôte instituttele, chiaru si din teologia. Atunci romanii desceptati si infiorati de acésta apesare a desvoltărei, se decisera a infintiă in Cernautiu o catedra pentru limb'a si literatur'a natiunala. Pumnulu fu chiamatu de a ocupă acesta catedra in febr. 1849 ca suplinitoriu, ér' dela 1852 ca profesoru ordinariu, si asiă in decursu de 17 ani a impartesitu tenerilor sei invetiacei cunoscintiele frumoșe despre limb'a mamei lor si a desceptatu intr' ensii sentiulu sacru alu natiunalității. „Asta catedra — dice binemeritatulu si celebrulu A. Hurmuzachi — prin elu a devenitu pentru noi aici (in Bucovina) paladiulu sciintiei natiunale, altariulu sentiului si a virtutiei, vatr'a natiunalității romane. Romanii se bucurau, se mandriau cu ea, strainii o respectau.“

Activității sale ca profesoru de limb'a si literatur'a romăna e de a se multiamí acelu rezultatu frumosu, câ si in Bucovina s'a latitu si intaritu consciinti'a natiunala, — câ si acésta antica provincia romăna s'a cunoscutu pe sine, si la indemnările acestui mare apostolu alu culturei natiunale s'a desceptatu din letargi'a de mórte. — Intre aceste neobosite lucrări spirituale Pumnulu dela 1856 incepù a patimí de o bóla crancena. de unu defectu alu organismului

animei, si de care a totu suferitu pana la mórte. Aceste suferintie inse nici decátu nu l'a abatu- tu in nisuinti'a sa de a lucrá pana la ultim'a sa respiratiune pentru inaintarea culturei natiu- nale. Rarele sale cunoscintie afara de impartesi- rea de pe catedra le-a depusu si in opuri pretiose. A scris si edatu: „Lepturariulu“ carte de cetire pentru tóte clasele gimnasiale in 4 tomuri, care este unu tesauru literariu. A mai publicatu o „Convorbire“ despre limba, o gramatica romana pentru germani, si putienu inaintea tristei cur- mări a vietiei sale a edatu: „Privirea rapede peste mosiile si averea fundului religiunariu,“ unu opu fórte pretiosu atátu din punctu de ve- dere literariu si istoricu, cátu si in privinti'a scopului, careia s'a destinatu. Dorere cá inca nu s'a aflatu o péna demna de a scrie o recen- siune cuvenita acestui opu pretiosu. — Afara de aceste opuri, se asigura, cá a mai remasu scripte nepublicate si nici cá e de lipsa sê amintim cá a scrisu nenumarati articuli prin foile romane; ér pe timpulu sosirei sale in Bucovina, binemeritatiei domni Hurmuzachi, cari l'au pri- mitu si i-au datu adapostu, incependu fói'a romana-germana: „Bucovina“, Pumnulu a lu- cratu si la acésta fóia necontentu pana la ince- tarea ei. Éca vieti'a marelui Aronu Pumnulu in cateva trasuri mai marcale, dar intrég'a sa acti- vitate sê sperámu cá o vá scrie o péna demna de acestu barbatu escelinte, noi ni implinim detorinti'a a mai aminti, cá densulu s'a caseto- ritu in Bucovina luandu de socia o amabila consangéna a fratilor Hurmuzachi, o femeia distinsa prin fragedele sale sentieminte, unu adevratu angeru paditoriu a marelui barbatu, pre care l'a mangaiatu in decursu de 9 ani plini de suferintie; prin devotamentulu si abne- garea sa cea rara, acésta brava femeia romana a prelungitu vieti'a patimandului ei sotiu . . . onóre pre stimatei Dómne!

Mórtea lui Pumnulu e o perdere natiuna- la, ceea ce au recunoscutu chiaru si strainii, cari lu stimau pentru rarele sale cunoscintie si insusiri nobile. — Societatea literaria din Cer- nautiu a decisu ca sê se aredice unu monumentu acestui barbatu mare, si sê se faca o fundatiune pentru ajutoriulu studintilor sermani, si acésta fundatiune sê pórte numele lui. Dar diet'a Bucovi- nei inca si-a aretatu serbatoresce recunoscinti'a catra acestu barbatu mare, candu in 29 jan. a. c. intrég'a adunare scolandu-se cu reverintia a postitu sê se ieie la protocolu cuvintele: „Me- ritele lui Pumnulu suntu recunoscute unanimu, memori'a lui 'naltu onorata.“

Cantece de amoru.

IX.

Ploisióra multu usióra
Picura incetisioru;
Animióra, animióra
Nu mai geme totu de doru!

De ploiti'a nutritóre,
Florile vor impupi;
Am si eu o dalba flóre,
Numai de ar inflori!

Asta mica dalba flóre
Este animiór'a mea,
Ce iubesc cu ardóre
Pe o juna mititea.

Florici'a mea-e palita,
Vescediesce ne 'ncetatu,
Cá-ci copil'a mea iubita,
In adancu m'a farmecat.

Aibi dar lele indurare
Fâ-mi si desfetâri,
Dâ-mi o plóia cátu de mare,
Unu torentu de — sarutâri!

X.

Daca stau in cugetare,
Cá 'n acésta lume mare,
Ce e mai farmecatoriu?
Eu mi-aducu a minte 'ndata
De guriti'a ta 'nfocata
Angeru dulce 'ncantatoriu!

Sê me 'ntrebe ori si care,
Câ ce e in lumea mare
Mai melodiosu, cerescu?
I-asiu raspunde si i-asiu spune:
Tonulu mandrei mele june,
Cand mi-díce: Te iubescu!

De-ar fi vorba ori si unde,
Cumca ce te mai petrunde,
Ce-e mai dulce-aice josu?
Eu asiu díce, lele draga,
Câ-e mai dulce 'n lumea larga
Sarutatulu teu focosu!

Si sê cugetu cumca óre,
Pe pamentu si pe sub sóre
Ce am eu mai scumpu odoru?
De-asiu traí unu secolu mare
Totu la tine-asiu cugetare,
Angeru dulce 'ncantatoriu!

Ioşifu Vulcanu.

MARIÓR'A SI MARIUT'Á.*)

— Novela originala. —

Sórele erá spre apusu, candu pre drumulu Fagetului catra Logosiu mergea a lene o trasura; de pre caii obositi, cari abia mergeau in pasiu, se potea vedé, cá drumarii veniau din departare si cá au cam grabitu spre a ajunge inca la tempu unde li erá scopulu caletoriei.

In trasura erá unu tieranu in etate cam tardia, dar inca in putere, si de s'ar scuturá pulverea depre peru-i lungu, s'ar vedé cá e cam incaruntitu; langa elu de a stang'a erá unu teneru cam de 20 ani, fati'a-i rumena si sanetósá erá cam arsa de sóre, si in siedere inca tradá o statura atletica.

— Apoi Tódere! — strigá betranulu catra cocieriu — gandesci cá vomu ajunge in devreme la Logosiu, cá-ci eu de multu nu am amblatu pre aici?

Cocieriulu chiaru scaperá ca sê-si aprinda pip'a, puse iésc'a aprinsa pre tutunu, apoi si-are-dica peleri'a ca sê se orientedie pre unde e, si dupa o lunga privire acatiá frênele de leuca si se intorse, cum e datin'a tiereniloru, de diumetate catra cei ce siedeau 'napoi, si tusindu un'a cá sê se curetie de pulvere, dîse cu o vóce cam innalta:

— Apoi dieu bade Traila, s'a innoptá cam bine, candu vomu ajunge, dar' nu vedi colo — si aci aretá cu codoriscea biciului — abia se vedu turnurile besericiloru.

— Apoi cauta dar' si mēna mai bine sê nu innoptâmu pre drumu! dîse betranulu.

— I! hai! draga hai! — strigá cocieriulu indemnandu caii, cari si pornira din respoteri a pasî cam rapede pana candu ajunsera la o naltîme. Abia ajunsera verfulu acestui delutiu, se deschise inaintea lor o vale frumósá, séu mai bine, o campía intinsa, care in stang'a si derept'a erá incinsa de cunun'a déluriloru si paduriloru, inainte inse se intinde campí'a intinsa a Banatului. Radiele sórelui de séra reversá o lumina purpuría preste campí'a frumósá, la a careia vedere si sórele singuru se vedea a fi incantatu, cá-ci statú in cale sê se delectedie, cu incetulu inse se aretá venindu noptea crudela, ce despartî sórele inamoresatu in campí'a frumósá si dandu-i sarutárele „pana la revedere!“ o lasá pre acést'a in lacremi.

Drumarii nostri inca ajunsera in Logosiu si trasera la o casa mai frumósá depre drumulu Fagetului. Pórt'a li se deschisa indata, si intiele-

*) Novel'a „Orfanii“ se va continuá in nrulu vi-nitoriu.

gandu cei d'in casa, cá ce ospeti placuti au sositu, cu bucuría îi conduse in casa. Chilí'a in carea intrara dovedea starea buna si gustulu finu alu stepanitórei casei. —

Dar' e tempulu sê cunóscemu persónele, ce voru avé rola in intemplanrea nostra.

Traila Busuiocu, ospele mai betranu e unu tieranu de stare buna din Ardealu, mai in tene-rietie adeseori negotiatorindu prin Banatu facu cunoscintia cu Paunu Vladoianu, in a carui casa intraramu, ei au fostu amici buni, de câte-ori venia séu trecea prin Logosiu n'a trecutu pre langa cas'a lui, fara ca sê nu se abata pre la elu, si spre acést'a erá indemnatu nu numai prin afacerile negotiatoresci, ci si prin atragerea amicala, ce nutriau ei unulu catra altulu. Cu tempulu Traila Busuiocu lasandu-se de negotia-toria, relatiunile lor se rupsera si numai din audiu mai sciau unulu de altulu, salutandu-se cu vorb'a prin unii si altii, mai tardîu si aceste salutári au incetatu si asia de unu tempu in cóce neci cá a sciutu Traila Busuiocu de Paunu Vladoianu, cá mai traiesce séu ba. —

— Bine ati venitu!

— Bine v'am aflatu Nana Flóre — dîse Traila catra stepan'a casei.

— Dar' ce ventu v'a adusu?

— Apoi abunaséma vr'unu ventu de érna ca sê ve superâmu Nana draga.

— Ba, neci de câtu, ci vr'unu ventu de véra ca sê ni veseliti cas'a.

— Deie Domnulu santu dar' bucuría in casa. —

— Multiamimu, multiamimu cá-ci dieu nu-mai singuru in Ddieu si fét'a mea mai am nadejde cá me vá imbucurá.

— Pentru Ddieu! ce s'a intemplatú? unde e Nenea Paunu, voi traiati atátu de bine, dóra nu — — — ?

— Ddieu, — sê-lu ierte, elu a moritu, acum sum veduva.

— A moritu Paunu, o! Dómne! si eu do-riam se-lu mai vediu. — Inse Nana Flóre, man-gaie-te, ce se facemu, ast'a-i sórtea omenésca, — acusi dieu vine rendulu si la noi cá-ci n'o se traimu câtu e lumea. Ei! dar' uitasem, éca aci e fiulu meu Nitiu, scii Nitiu celu micu, care a fostu aici cu mine, candu am fostu mai pre urma la dvóstra.

— Nitiu?! — eschiamá betran'a — dra-gulu mamei, cá frumosu si mare a mai crescutu, o! acum si Petrutiu alu meu ar fi asia mare, Ddieu sê-lu ierte!

In momentulu acest'a intrá in chilía o fêta frumósá. O flóre alésa d'in dragalasiere dine tie-

renesci. Fruntea-i 'nalta, ce stralucia a supra celor mai frumoși ochi albaștri, erá umbrita de perulu negru, ce erá impletitu cu gracia, a supra fruntei se incingea o prima veneta cusuta cu câteva margaritarie, ce straluciau ca cunun'a dîneloru fericite, fati'a-i rumena si frageda ca ros'a de demanetia se ingáná cu budiele-i corale, ce surideau neincetatu; pre pieptu-i rotundu odichnea o salba de auru si margele, frumosele imbracaminte tierenesci inca multu ar fi aredicatu frumseti'a fetei, déca acésta ar fi potutu fi mai frumósa decâtu cum erá.

Dar' vócea ei?! — numai sirenele au potutu cantá mai dulce si mai seducatoriu, de câtu cum vorbesce ea.

— Buna séra domnielor vóstre! — díse Marior'a cu unu tonu incantatoriu, ce inuimí pre ospetii si afara de acést'a incantati de ea.

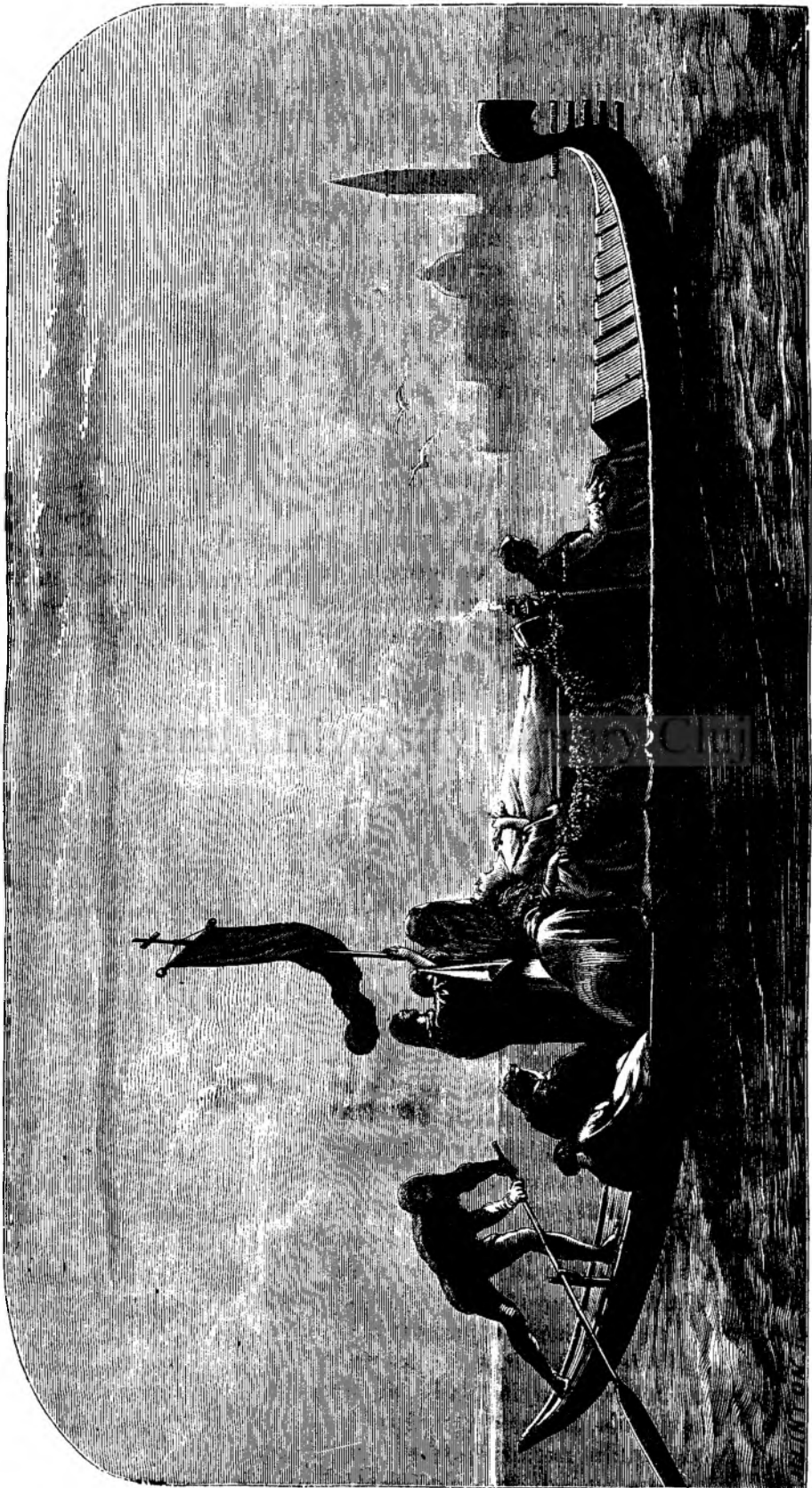
— Multiamimu, drag'a mea! — díse Traila — sé cresci mare! — No! Nana Flóre dieu cá te poti falí cu fét'a-ti frumósa, Ddieu sé ti-o tiena, dar' se si vede cá sémena pe muma sa.

— Numai sé aiba si norocu pe câtu e de frumósa, atunci negresítu va fi mai norocósa ca mama-sa.

— Ei! ei! Nana draga, cá neindestulita mai esti, — apoi norocu cum se n'ai la o féta asia frumósa, — si singura la atát'a bine, nu avé téma cá nu voru vení petítori. —

(Va urmá.)

• Julianu Grozescu.

Inmormentarea unei femei in Venetia. (Vedi pagin'a. 176.)

Resaritenii si apusenii.

(Antitese.)

II.

Diferinti'a principala între resariteni si apusenii este, că ceia sunt poligami, éra acestia monogami; celu putienii asié ar trebui sê fia în consunetu cu respectivetele dogme religioase; resaritenii inse tienu pe apusenii în acestu punctu preste mesura delicatu de mari farisei, plesnindu-le în facia acestora, că credinti'a lor religioasa le spune un'a, éra ei facu alt'a. Alcoranulu, dîcu mahomedanii (tocma si talmudistii), ne lasa noua poligami'a, carea în Asi'a, sub acea clima caldura si pe acelu pamentu imbuibatu de tôte produsele naturei, a fostu suferita cu mii de ani mai înainte de Mahomed; din contra evangeli'a lui Christosu opresce strinsu si condamna poligami'a. Cu tôte aceste între resaritenii se afla monogami forte multi, éra între apusenii nu numai poligami'a, ci si poliandri'a sunt suferite ne asemenatu mai multu de câtu ve place voue apusenilor a marturisi. În resaritu se contenescu barbati de la mai multe femei, câtu din caus'a lipsei si a seraciei mai multora, câtu de grigea cea mai mare a mai multor copii, éra altii de gréti'a si scarb'a de a petrece tóta vietii în cërta, larma, sberate si intrige femeiesci, éra unora le este si o femeia pré multu, prin urmare în resaritu se folosescu de concesiunea legei lui Mahomed mai multu numai despotii mari si mici, negociatorii mai bogati, cum si corabierii carii trecu din o parte a lumii în cealalta, si si-tienii câte o femeia preste totu. Din contra poliandri'a în resaritu totu-de-un'a e pedepsita cu morte. Este adeveratu, că ori-ce femeia se pôte despartii de barbatu, déca va implini legea, adica déca presentandu-se la Kadi (judecatoriu) si aretandu causele pentru care e silita a se despartii, va numerá $\frac{1}{10}$ din sestre ce a luat candu se maritase, si se va îndetora de a stá nemaritata în restimpu de 6 luni, pentru-ca sê se védia, nu cumva remasese grea de la barbatulu de mai înainte, pre câtu tempu inse femeia e maritata, legea o tiene de *proprietate* a barbatului séu ca pe ori-ce altu objectu din lume, si ca pe óre-ce selava; éra „Cicisbeo“ ca în Italia si Francia, séu ca în Germani'a „Hausfreund“, în resaritu sunt nume cu totulu necunoscute si ori candu s'ar ivi asié ce-va, totu-de-un'a s'ar pedepsi totu cu morte.

Din acestea se pôte apoi esplicá si cumplit'a jalusii a resaritenilor, strins'a închidere a

femeiloru în harem, cum si cladirea caseloru a-fundu în curte séu în gradina si încungiurarea loru séu cu muri innalti, séu dupa potintia cu palanca*) de scanduri, ori macar cu gardu desu, stresinatu, indesatu si batutu bine cu spini si maracini; preste acestea tienerea de pistole si câte o pusca totu-de-una incarcat'a cu glontiu si pusa de îndemana. De altmintrea crestini în resaritu anca si-tienii totu sub asemenea închisóre pe familietele lor, si nici o femeia crestina nu va cutesá sê lase în laintru pe vre-unu barbatu, fia teneru, fia betranu, pre candu barbatulu seu nu este a casa, ci din momentulu în care barbatulu ese de a casa, usi'a portiei se incuie casii la ori-ce manastire de calugaritie; éra déca cumva se întempla, ca barbatulu sê viia a casa cu vre-unu altu barbatu, ea în data se retrage séu în camerutia, séu în gradina, une-ori si în podu, de unde vine numai la chiamarea si porunc'a barbatului.

Vorbindu eu despre lucrurile acestea înainte cu mai multi ani cu o cocóna crestina resaritena, maritata, si din o familia pré de tréba, dens'a-mi dîse: „*Kique*, sunt bune orenduelile nostre; dta esti tineru si anca putienii cunosci din ale lumii, că mai usioru este a prinde unu siórece într' unu sacu gauritu la o suta de locuri, decâtu pe o femeia vicléná în apucaturile ei. Adica: în resaritu femeile recunoscú oresi-cum ele insele, că „paz'a buna feresce primesdia rea“ si si-dau singure testimoniu de usiorimea mintiei, de vasu slabu cum dîce Scriptur'a, de aceea ele si pandescu infri-cosiatu dupa portarea vecineloru.

Resaritenii apretiuescu frumseti'a dupa greutatea persóniei. O femeia este frumosica, déca este ceva-si albenétia (éram nu ca tieganele séu tocma ca negrele), — mai frumosa déca e grasulia si la fatia rotungióra ca lun'a plina, — si mai frumosa déca este grasa si grósa, atunci ea este non plus ultra; éram blondinele nu pré placu. Maurii, pentru-ca sê-si póta maritá fetele mai curendu si mai bine le ingrasia cu kuskus si cu lapte de camila precum se ingrasia pe la noi numai gascele, în câtu abii sê se póta miscá, totu-odata le scaldá mai desu în bái ferbinti. Mai în colo resaritenulu nu cunosce aceea ce apusenii numescu amóre întru întielesu mai naltu, séu fia, mai poeticu, ci de asié amore si-batu jocu; ei cunoscu numai desfaterea si pla-

*) Italianesce anca se dîce *Palanca*, éram romanii i mai dîcu si stoboru = ingraditura cu lati, cu scanduri, séu si cu pari desi, nemtiesce *Planke*, *Zaunpfahl*, *Palissade*.

cerea trupésca, séu mai pe tierenesce vorbindu, dobitocésca, prin care apoi li se si destrama trupulu de altmintrelea venosu si bine-facutu de la natura.

La resaritenii bogati *harem* suplinesce aceea ce in apusu bibliotecele, cabinetele de lectura, adunările publice, séu la unii si grasdurile pline de cai frumosi. Precum multi apuseni au bibliotec'a numai de lúcsu, si multímea cailoru intru aseminea: asié si bocotanii din resaritu tienu câte 50 si o 100 femei frumoése totu numai de lúcsu, éra multe din ele nici vorbí nu sciu cum se cade, pentru-câ afara de cultivarea *simtiuala* a trupului le lipsesce ori-ce umbra de cultura intru intielesulu europénu, intru atât'a câtu unui barbatu numai ceva-si desteptu i este grétia a prinde vórba cu fíntie atât'a de prosticele; de aceea vai de acelu apusénu luminatu, pe care pecatulu lu-duce ca sê ie de nevésta pré câte o resariténa crescuta in harem. Preste acésta sê nu uitámu câ cei mai multi barbati nu si-vedu pe miresele loru, pana in diu'a de logodna, ér une-ori pana in diu'a cununieii, ceea ce pana pe la inceputulu acestui seculu se observá si in tierile romanesci, a nume in clas'a midilocía, éra din colo peste Dunare se observa si la crestini pana in diu'a de fatia. Parintii petiescu, parintii se invoiescu, éra tinerii au numai sê se logodésca si sê se cuntine. Din acésta datina se póte esplicá in parte si aceea impregiurare, câ despartieniile in resaritu sunt relative mai dese si de câtu la protestanti in Europ'a. Turcii inse si mai daruescu, une-ori si vendu din femeile care nu le placu. De alta parte in apusu cunoscintiele pré preste mesura lungi intretienute de candidatii si candidatele la casetoria anca sunt adesea numai spre stricatiune; o datina séca acést'a luata de la nemti, carea se póte esplicá éra-si numai din caracterulu flegmaticu nemtiescu. Datin'a resariténa si datin'a nemtiesca sunt amendoue *ultra*. Suntemu de opiniune câ doritoriloru a se casetori sê li se lase mai multa ocaziune de a se intalni, a se cunósce si a conversá, inse *totu-de-una* in *apropiarea* parintiloru séu a respectiviloru epitropi, ceea ce nici o persóna de onóre si consciintia curata nu va poté luá in nume de reu; ér' apoi un'a, doue, trei: sê se dechiare déca i place séu nu, si in casulu din urma sê nu aduca famili'a in confusiune, grige, séu si rusíne.

Mai sunt si alte contraste intre resariteni, si apuseni, inse cine sê le póta enumerá pe tóte? Asié de es. ceea ce in apusu e in drépt'a, in resaritu este in stang'a. Apuseni dau locul de onóre in drépt'a, din contra resaritenii in stang'a.

Acestia scriu de a drépt'a spre stang'a, noi de a stang'a spre drépt'a. Óre la judecat'a de apoi care in ce parte voru cautá locul de onóre?

Alta trasura caracteristica a resariteniloru este, câ ei odichn'a, nelucrarea, lenea, chiaru scutirea de ostenéla de a *cugetá*, o tienu de cea mai mare fericire pe acestu pamentu. Acésta trasura séu insusíre s'ar poté ilustrá in mii de esemple din tote clasele. Resariténulu si resariten'a fara cauza grea nu tí-se misca din locu, éra mersulu loru este numai ca alu bolnaviloru. Am cunoscutu unu medicu din resaritu, omu sanetosu, ca de ani 40, pe care-lu imbracá si desbracá sierbitoriulu de susu pana diosu. Am vediutu cocóne, care nu se peptená, si nu-si esia din asié numitulu *négligé* cu septeman'a intréga, dicundu câ pré face multu de lucru; éra altele serace ca vai de ele, traindu din mil'a altora, care inse, desí sanetóse, déca le trimetea de es. farina si nu pane gat'a, ti-o remitea cu infruntare, câ de ce sê nu i-o faci tu pane, candu scii bine, câ ea cu asié ce-va nu s'a ocupatu nici o data.

Georgiu Baritiu.

Plansulu fetei.

Bate ventulu de pe vale
Me topescu bade de jale,
Bate ventulu de pe dealu
Dílele-mi trecu in amaru;
Decandu badea multu iubitu
In bataia a pornitu,
Nu sciu óre mai traesce,
Séu in mormentu odihnesce?!
Dara-atáta simtu pré bine,
Câ me usucu de suspine.
O Tu Dómne, Domne sante!
Dâ-mi sê sciu câtu mai nainte,
De-a moritu cu barbatía
In cea crunta batalia,
Sê-i redicu Dómne-o crucitia
Si sê-i punu o cununitia,
Pe morméntu-i floricele,
Sê le crescu cu lacrimel, —
Câ-e iubitu animei mele, —
Dar de-a 'nvinsu si nu grabesce
La-a sa mandra ce-lu iubesce,
Dómne-atunci dâmu aripiore
Ca sê sboru pana la sóre
Si cu-o radia stralucita
Sê-i frangu anim'a 'npetrita!

Paulu Draga.

Femei'a si chiamarea ei.

I.

Femei'a e ide'a cea mai frumo'sa, creatur'a cea mai delicata si nobila a lui Ddiu. Tóte frumsetiele si placerile, tóte insur'irile atragatóre si farmecatóre sunt concentrate in sublimulu opu alu lui Ddiu, in femeia.

Cátu e de frumo'sa florici'a mititea, cand in diori senini scaldata in margele de roua desfacandu-si manteua virgina suride sórelui resartoriu! Inse ce e asta in asemenare cu fati'a in florítóre a unei fetitie incantatóre, ce rosiesce atátu naivu la prim'a intrare in societate?! Frumóse sunt stelisiórele noptii, cand diamantul stralucitoru alu lor se ivesce pe orizonu: dar sunt mai frumo'si ochii unei fetitie, cand sub genele lor stralucescu lacrimile compatimirei! E rapitoriu murmurulu melodiosu alu riului cristalinu din codrulu selbatecu: dar e multu mai rapitoriu suspinulu ce isvoresce din adanculu animei amantei tale.

Cunoscú pré bine binecuventat'a caldura a primaverei, prin care natur'a se imbraca de nou in colórea perduta: dar intrebati de copilulu orfanu, au nu e ferbinte sinulu iubitoriu alu unei mame adeverate? Intunereculu noptii adese ori ni e midilocu de scapare d' inaintea dusmanilor: dar intrebati de barbatulu persecutatu de sórte, au nu-si afla elu asilu mai siguru in bratiile mangaiatóre ale amantei sale, cand in insufletirea ei cea apostolica i díce cu tonu tremuratoriú inse placutu: „Patri'a-ti e nemultiamítóre, amicii te-au insielatu, fiii tei jacu in mormentu si sórtea s'a conjuratu in contra ta; dar nu desperá, nu te-au parasitu inca toti, aice sum inca eu!“

Ce sê díce despre amórea femeiei?

Pamentulu ca sê póta invinge vijeliele dusmanióse, ce se ivescu din cand in cand, are lipsa de firmamentu tarisioru: ér' o femeia frageda, dar sincera si onesta, si cu sentimentulu amorului curatu in peptulu séu, la ori ce tentatiuni viscolóse ar fi espusa, ea totu-si va triumfa. In pamentu numai prin decursulu unor secolu se nasce diamantulu pretiosu: ér in anim'a unei fetitie inocinte intr' unu minutu se aprinde cea mai curata si cea mai ferbinte amóre, si intr' unu minutu e gata a sacrificá tote pentru idealulu visurilor sale.

Si viéti'a? Ah ce este viéti'a fara femeia? cá-ci ins'a-si viéti'a de la ea vine! Éra viéti'a sê incepe cu lacrima. Léganulu e antáiulu arestu in care se incepu dorerile si suferintiele. Baiatulu inca n'a gustatu bucuria, cand acuma

are doreri; inca nu scéie zimbí, ci numai a plange. Spuneti-mi acuma cine e acelu angeru paditoriu, care cu fati'a-i vescedita s'apléca cu compatimire a supra copilului mititelu spre a-i aliná dorerea cea d'antáia? . . . Mam'a! Éra daca baiatielulu se desvolta, cresce si vorbesce, ce nume rostescu budiele lui mai antáiu? . . . Mama! Mam'a, care díce copilului iubitu: „Vedi iubitul meu, asta-e érba verde, flóre mirosítóre, porumbica alba, maicutia buna, pamentulu acesta e patri'a ta, pentru care trebuie sê traiesci si sê mori!“ Si mintea cruda a copilasiului va intielege dísele mamei sale, pentru cá fati'a mama-sa nu e rece, ca literele mórte de pe hartia.

Intrebati numai pe unu morbosu, cá óre este atátu de importanta medicin'a, ca macaru atingerea manei unei amante? Intrebati pe unu necredinciosu, óre existe vr'o filosofia mai indetultítóre decâtu credinti'a unei femei? In fine mai intrebati pe atare erou, cá óre laurulu castigatu in foculu bataliei, in periclu de mórte, lu-insufletiesce mai multu decâtu o singura privire din ochii amantei sale?

Cand tóte bucuriele trecutului teu s'au ruinatu si speranti'a ta in vinitoriu nu are neci o basa solida, — atunce consort'a ti-va fi steu'a ce va luci cu radiele sale mangaiatóre a supra vietiei tale! Daca pasiunea te va rapí si perdiendu-ti cumpenulu, vei fi aprópe de periclu: virtutea si blandeti'a muierei tale va fi punctulu mantuatoriu. Decun'va sórtea se va conjurá in contra ta, si speranti'a te va parasí: lacrimile muierei tale iubítóre vor formá balsamulu, ceti va vindecá ranele vietiei. Ah! femeia e ide'a cea mai frumo'sa a Creatoriului! Insu-si celebrulu autoru alu „Cantecului Cantecelor“ ne gasindu-si ce-va mai sublimu de a-lu poté asemená cu beseric'a, a asemenat'o cu femeia.

Nu mi e scopulu a face apoteos'a frumsetiei esterióre a femeiei, din cele insírate pan' aci, incantatórele mele cetitóre potu deduce, cá frumseti'a esterióra numai asié are vre o valóre mai pretiósá, daca e in consunetu cu frumseti'a din laintru, cu bunetatea animei si cu cultur'a spiritului, — prin care femeia si-implinesce adeverat'a sa chiamare.

M. Virtisianu.

Inmormentarea in Venetia.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 173.)

Pusetiunea cea estraordinaria a Venetiei incunjurate de valurile marei e caus'a mai multor datine cu totulu abatatóre de datinele altor orasie de pe uscatu.

Stradele Venetiei sunt nesce canale pe cari n^ota barcarolele cantate de poetii tuturor natiunilor. — Intr' adev^{er}u, t^ota estinderea belei Venetie e o poes^{ia}, carea mai alesu in des^{er}a, candu regin'a nop-
tiei si-respandesc^e radiele argint^{ie} peste luciulu estinsu alu marei; atunci se desc^epta corulu barcarolelor, cari n^ota usioru leganate, ducandu cu sine c^{ate} unu cantare-
retiu, care pe langa acompaniarea guitariului canta doinele cele mai frum^{ose} si pline de fragedele sentie-
minte ale amorului. . . Adescori inse aceste barcarole usior^e nu plutescu cu fericitii amorosi, nici cu alti doritori de placerile escursiunei incantat^{ore}, ci — pre-
cumu si frum^{os}'a n^ostra ilustratiune ar^{eta} — in barca-
rol'a care mai nainte p^{ote} a dusu doi fericiti, acumu odihnesce o f^{eta} s^{eu} femeia si mai fericita, c^{ac}i acumu e liberata de suferintiele vietiei pamintesci, corpu-i es-
pusu perirei se cununa cu m^{or}tea, *er* spiritu-i curatu ca cugetulu unei virgine se 'naltia la ceriuri spre a odihni pentru totu deuna — in bratiile eternitatiei. . .

„Bel'a Venetia“ mai alesu prin acea melancolia poetica, ce o caracteriz^{esa}, desc^epta simpat^{ia} cerceta-
torilor. Ea e o dina fara de vietia—asia d^{ic}andu — c^{ac}i numai in suvenirile glori^{ose} ale trecutulu mai vie-
tiuesce.

Orbu si vediendu.

Novela de Eduardu Bulver.

(Finea.)

Singura glori'a se parea a-lu domin^a, si visurile lui cele frumose despre revolutiune i implea sufletulu de placeri.

Candu l'a vediutu Lucilla mergandu in fruntea soldatilor — si penariulu fluturandu — indoindu-se la unghiulu stradei, atuncia — in momentulu despart^{irei} — a vediutu in miscarea manei sale aceea espresione de delicat^{et}a multiumit^{ore}, care 'n data rechiam^a in memoria periodulu celu mai fericitu alu vietii sale. Ea a observatu pr^e bine; c^{ac}i de multu i pare lui reu de ameti^{el}'a sa fugitiva de a cun^{os}ce diamantulu celu adev^{er}atu dintre pietrile cele false.

Aruncandu-se in tumultulu batalielor, cerc^a a se pot^e ameti si a-si apes^a un'a dintre cele mai crude doreri, care numai prin cuvintele „pr^e tard^u“ se p^{ote} esprime si intielege.

Tempulu trecea, si in viet^{ia} Lucillei cei simple si uniforme remase aparet^{iune}a cea splendida alui Saint Amand mai multu unu visu de c^{atu} o realitate.

Steu'a lui Napoleonu se redicase pe orizontu, carier'a sa temeraria er^a inceputa si speditiunea militara egipt^{ena} se parea a fi precurgat^{ore} de la noroculu meteorialu pe care incepea a-lu derim^a slabitiunea revolutiunei francesci.

Cu ocasiunea acestei campanii capetara forte multi soldati dorere de ochi, care devinea dela nesipu-
pulu celu fierbinte a pustiei egiptene. Mai multi teneri din cetatea in care locuia Lucilla si cari se alipira de armat'a lui Napoleonu, vineau orbi in patria. Lucilla la toti nefericitii acestia, acarora ursita le atinsera cord'a cea mai sensibil^a a vietiei, le distribuⁱa ajutoriu, asis-
tintia si consolare. Parentele ei er^a mortu si numai mam'a sa mai trai^a pentru amorulu ei. Intr'o s^{er}a, candu siedeau ele la lucru, d^{ise} domn'a de Weber, dup'o tacere lunga.

„Io asiu voi, iubita Lucilla, ca s^e te resolv^{esci} odata si s^e mergi dupa Justinu, elu te iubesc^e f^{or}te tare; apoi fiindu-c^{atu} tu esci inca tenera si ai multi ani inaintea ta, nu-mi p^{ote} fi totu-un'a ca s^e te lasu singura dupa mortea mea in asta lume!

Ah, iubita mama, io inca nu pot^e s^e me maritu, apoi ce s' atinge de am^{ore}, am avutu o lectiune destulu d' aspra, in care asi^e de multu am studⁱatu, in c^{atu}, acumu nu vreu s^e sci^u d' am^{ore}.“

„Dar' Lucilla tu nu poti s^e scii c^{atu} de fierbinte te iubesc^e Justinu si inca neci unu amorusu n'a sciutu apretiuⁱ obiectulu celu iubitu, ca elu.

Ce d^{icea} mama-sa er^a pr^e adev^{er}atu, afara d' aceea nu er^a numai Justinu singuru, asupra caruia facea impresiuni placute Lucilla; c^{ac}i virtutea ei cea modesta, caracterulu celu blandu si acea gratia incantat^{ore} femeiesca, ce conducea tote misc^{ar}ile ei atribui^u mai multu d'a face 'nvingeri, de c^{atu} frumset^{ia}. Lucilla respingea c'unu feliu de or^{ore} fia care proiectu de maritare fara de celu mai micu sentiementu de vanitate. O suvenire tragica i er^a mai scumpa de c^{atu} orice, si o tienea asi^e de sacra, inc^{atu} consider^a de crima ca s^e st^{er}ga prin o iubire n^{ou}a, urmele trecutulu. —

„Io nu pot^e s^e credu — continu^a d^{omn}'a de Weber — c^{atu} tu totu mai iubesci p' acela, care s'a aretat^u catra tine asi^e de nemultiamitoriu.“

„Cu adev^{er}atu nu, iubita mama, c^{ac}i Eugeniu e casetoritu cu alt'a“ respunse Lucilla suspinandu.

Pe candu vorbiau de la olalta se audⁱ nesce lovituri la usia, care se si deschise. „Aici — strig^a vocea cea dura a unui comisariu — siede domn'a de Weber si colo e damicel'a.“

Dup' acea indata intr^a in chilia unu omu invelitu intr'o mantea de oftieru, purtandu o legatura pe la ochi. Anim'a Lucillei tremur^a. Elu si-deschise bratiulu si d^{ise} cu-o v^{oce} melancolica: „Lucilla! Lucilla unde esci DTa? Ah! sci^u c^{atu} nu mai cunosci altulu pre Saint Amand.“

Elu er^a intr' adev^{er}u. Prin unu destinu propriu orbⁱ s^{ore}le celu fierbinte si pulberea desiertulu egipt^{enu} pe junele erou in mediloculu carierei sale, si de asta data f^u condamnatu la o orbia necurabila. Elu s'a fostu reintorsu catra Francia unde si-af^{la} cas'a g^{ola}.

Julia nu mai există; o bóla forte iute o rapí în flórea junctiei sale, si asié pornise catra locuinti'a Lucillei, ca sê védia, câ mai este ore pe asta lume vr'o sperare pentru elu.

Candu vení éra dup' unu tempu lungu, ca sê oferedie inca odata man'a sa Lucillei tristu si modestu, inchísu-si-a ea anim'a dinaintea rogârei lui? Adusu-si-a a minte de ranele primite? Resbunatu-si a ea? Respuns'a ea la vócea animei sale care-i dîcea: „tu scii prea bine, c' odata ai fostu de totu uitata?“ Nu, nu, acesta voce, si acesti ochi incuiati dinaintea luminei, vorbiau ei intr'o limba, la care nu-i putea resiste.

„Io éra-i sunt de lipsa — fû totu ce putea sê cugete — de lu-voiu respinge si io, cine-va grigí de densulu?“

Acestu cugetu a fostu resortulu afacerii sale, elu implû totu sufletulu ei si facû sê re'nvia amórea, care n'ar' fi potutu fi apesata nici odata tóta. Acestu cugetu a condus'o d'alaturea lui si inaintea s. caltariu, si documentâ prin sublimetele sale sentieminte sinceritatea si fidelitatea inclinatiei sale.

Lucilla si-reaflá in venitoriu retributul seu pe care nece odata nu l'ar' fi potutu cuprinde spiritulu celu banalu a lumii.

Prin orbía si-recapetâ Saint Amand tóte sentiemintele sale, care odata impleau singuratec'a sa anim'a; éra tremurâ elu indata ce audiâ pasii Lucillei; elu éra nefericitu, candu se departâ Lucilla numai p'unu momentu; éra imprasciea Lucilla, cu vocea ei cea melodiósa, norii de pe fruntea lui, si presinti'a sociei lui i érá totu odata si padia in contra 'ntristatiunei si radiele sórelui, carii luciau cu caldura in sufletulu lui.

Elu n'a mai plansu altulu dupa bunulu ce-lu perduse, elu érá supusu in sortea sa si se bucurâ de acea serenitate spirituala, care caracteriséza pe orbi. Pentru elu Lucilla érá imbracata cu eclatanti'a junctiei eterne, pentru elu ea érá asecurata de atacurile tempului.

Petrunsu de multiamita crescanda, si-consacrâ elu tóta anim'a sa cea plina de stima si adoratiune angerului mangaietoru, care s'a jertvitu pentru elu.

Stefanu Galea.

„Romanische Poeten.“

II.

Din poeziile dlui Bolintinianu.

O tenera féta pe patulu mortii. (pag. 73.)

In poesi'a romana este o regula absoluta, ca in versurile care au lipsa de pauza (d' acésta au tóte care trecu peste 6 silabe) si se impartu óre-cumu in dóue membre, — membrulu antâiu trebuie sê se finésca d' odata cu cuventulu din urma din elu, astu-felu câtu din unu cuventu ce se tiene de membrulu antâiu sê nu tréca nici o silaba in membrulu alu doile. Cuventulu

acést'a trebuie sê fia polisilabu si cu accentulu in penultima.

Traducatoriulu a neglesu cu totulu pretotindene acésta regula si mai vertosu in versurile trochaice si brachie séu amfibrachie de 11 si 12. silabe.

So sing' ich am Sterbebett traurig und bang.

So zart wie der Tau, der vom Himmel sich schwinget.

Totu astu-felu si versurile: 10, 14, 16, 20, 21, 22, 24, 26, 28, si 29; ér' 8, 10, 16, 28 sunt mai scurte cu o silaba, — 17, 18, 29 mai lungi. In v. 29. *Herbste wenn* este o gresiéla dura contra tonicei.

Asiá dara din 32 versuri — 14. v. sunt rele.

Asiá for' de veste pe dílele mele

O sorte amara amaru a batutu.

Abiá se mai cunosce in:

So hat mich betroffen viel schmerzlich und bitter
Ein Schicksal im heitersten Lebenssinn.

Strof'a 4. este confusu tradusa, astu-felu câtu celu ce nu scie originalulu anevoie va affá intielesulu.

Sê móra totu omulu cu sufletu sdrobotu, ne presenta o imagine d'o tristétia profunda, care destépta compatimirea nóstra, er' traductiunea:

— — — — es sterb, wer zerschmettert
erscheint,

ne pune inaintea ochiloru o icóna ce destépta in noi fiori si aversiune.

Cu tóte acestea, unu diaru romanu, la esirea traductiunei, a reprodu su acésta piesa, ca modelu de traductiune!

Fecior'a (p. 60.) In strof'a a dou'a, *plangandu* din versulu alu doilea, in originalu se referesce la poetu, ér' in traductiune la feciora. — In strof'a a treia s'a turburatu torentulu sentimentulu elegicu, cá-ci originalulu dice:

Candu moritorulu palidu sub lantiulu care-lu stringe; ér' trad: Da *froh* selbst der Gedrückte wol unter seiner Kette etc.

Acestu versu in originalu mai are si aceea frumésia psihologica, cá-ci elu ne introduce numai incetu la celu din lantiuri, pe care mai antâiu lu-numesce *moritoru*, apoi *palidu*, si numai in urma ne spune, câ in ce sorte amara se afla elu: *sub lantiulu care-lu stringe*. — In traductiune acésta imagine frumósa si clasica este stérta cu totulu.

In str. 4. v. 4. sinului i se dá epitetula de *schlank*, acést'a nu se póte, dar' traducatorulu pentru capritios'a de rima a sacrificatu logic'a. — Schiller a avutu dara fórte dreptu candu a dísu, câ filosofi strica limb'a, ér' poetii logic'a.

Acelu ce-mi dede viéti'a la mórte mi-o espune;

La unu strainu cu auru va man'a sê dau eu.

Traducatoriulu:

Es wünschte noch im Sterben, der mir einst gab
das Leben

Dass ich mich jener binde der nie mein Herz
ich gab.

Traducatorulu n'a priceputu de locu legatur'a
acestei poesie, pentru-câ monologulu din str. 6. 7. 8.
este pusu in gur'a fecioarei, ér' traducatorulu lu-pune in
gur'a poetului séu a amantului. Apoi cele doue versuri
citare sunt cu totul straine de originalu.

Er' latele-i cositie sub flori si sub tulpina
Cu gratia pe sinu-i undande se lasá.

Traducatoriulu :

Indess die breiten Flechten im kind'schen Stolz
sich gossen

Herab vom *Blummenhimmel* auf ihre weisse Brust.

De unde a scosu traducatorulu pe *Blummenhimmel*,
si ce vré sê insemne prin elu, eu nu sciu. Se pare ce-va
analogu cu

ferient sidera vertice.

Tradusu :

a loví stelele cu céfa.

Invocare (p. 61.) Acésta piesa e bine tradusa,
afora de

Ce dai dupa dorere, surisulu si credintia.

Traducatoriulu :

Der du uns gabst nach Schmerzen der *Sehnsucht*
lichte Tauben,

der Sehnsucht lichte Tauben este éra-si productulu
servilu alu rimei, decâtu care „*nil novi sub sole!*“

Cea de pe urma nópte a lui Michaiu celu mare (p. 62.)

Frumosulu pasu :

Viéti'a nostra trece ca suav'a róua

Candu speranti'a dulce ne suride noue.

Astu-felu asta-data viéti'a loru curá;

Cugetele triste nu-i mai turburá.

nu se mai afla in traductiunea :

Wie ein Tau des Morgens fliehet unser Leben

Wenn uns nichts als Täuschung kann die Hoff-
nung geben.

Diesmal solch' ein Leben ihnen ist verblichen,
Ein Gemüt*) das traurig darfst nicht mehr be-
trüben !

Astu-felu e romanulu si romanu suntu eu

Si sub jugulu barbaru nu-mi plecu capulu meu.

In locu de :

So ist der Romane, bin selbst ein Roman

Und mein Haupt dem Joch ich niemals beugen
kann !

Credu ca ar' fi sunatu mai bine :

So ist der Romane und Roman bin ich

Und dem Barbarjoche niemals beug' ich mich !

Visulu lui Stefanu celu mare (p. 65.) Traducato-
riulu póte câ i-a parutu, câ acésta balada este usioru
d'a o traduce câtu de bine, si pentru aceea se vede câ
a neglesu traducerea ei.

*) In tóte citatiunile din traducere urmezu ortografi'a tra-
ducatoriului.

Ventulu suffla peru-i lungu fluturatoriu.

trd. und in seine Locken *bläst der Wind hienein.* (sic!)

Intielegu fricosulu ce ascunsu lovesce,
Robulu ce saruta jugulu ce-lu strivesce.

Traducatoriulu :

Weil ein Sturm verborgen um sein Haupt jetzt
wettert?

Nur der Slave küsst sein Joch, das ihn zehr-
schmettert!

Pe unu nuoru de auru sbóra ea cu fala ;

Unu profumu de rose pasulu ei esala.

Traducatoriulu :

Golden scheint die Wolke drauf si fortgeflogen,
Leicht wie Rotendüfte ist ihr Schritt gezogen.

In tóte acestea vedemu câ originalulu díce un'a
si traductiunea cu totul altu ce-va.

Vorbirea fetiorei câtra Stefanu, si a lui Stefanu
câtra ostasi, atâtu de espresiva si energica in originalu,
in traductiune se oglindéza fórté palidu. Câte-va strofe
nimerite sémena cu câte-va flori ce au mai esítu ici
colea pe unu pomu datu in uscatiune.

Mam'a lui Stefanu celu mare (p. 67.) Traducato-
rulu díce câ acést'a inca este un'a din traductiunile
sale primitiale; dar' cu tóte acestea, este un'a din cele
mai succese. Metrulu originalu de 11 si 12 este schim-
batu in celu de 13 si 14 silabe, dar' chiar' prin ast'a
i-a succesu, pentru-câ densulu este peste totu neferi-
citu in tehnic'a metrului de 11 si 12 silabe.

Radulu domnulu si fét'a din casa (p. 74.) éra-si
este o traductiune nimerita câtu se póte de bine.

Din'a-Domna (p. 76.) In acésta piesa traducatorulu
parte a schimbatu ordinea rimei, parte a rimatu numai
v. 2 si 4 din strofa, parte nu le-a rimatu de-locu.
Astu-felu a reesítu a urmá mai de aproape intielesulu
originalului, dar' togma prin acést'a a scuturatu de
pre elu unu farmecu, o frumsétia estetica, — ceea
ce este rim'a. — Versurile din partea a dou'a incepundu
de la: „*Se-i luati de pe guritia*“ pâna la „*Vérsa radie
dulci de focu*“, desí in unu tonu popularu, ne revóca
totusi viu in minte pasulu;

Teneri sdegni, e placide e tranquile

Repulse, e cari vezzi, e liete paci,

Sorrisi, parolette, e dolci stille

Di pianto, e sospir tronchi, e molli baci :

Fuse tai cose tutte, e poscia unille,

Ed al foco temprò di lente faci :

E ne formò quel sì mirabil cinto

Di ch' ella aveva il bel fianco succinto.

(Tasso. Gerusalemme liberata c. XVI. st. 25.)

Si *H, και από σήθεσφιν ἐλύσατο κεστόν ἰμάντα,*

Ποικίλον. ἔνθα δὲ οἱ θελήθηα πάντα τέτυκτο.

Ἐνθ' ἐν μὲν φιλότιος, ἐν δ' ἡμερος, ἐν δ' ὀαριστός,

Πάρφρασις, ἢ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

(Omeru. Iliad'a XXIV. v. 213—217.)

(Va urmá.)

Arone Densusianu.

Ce e nou ?

*** (*Catra on. publicu.*) E anulu de cand fondaramu fôia acêsta; esistintî'a ei de pana acuma, partinirea cea caldurôsa de care a impartesit' o on. publicu indata la aparerea ei demustra de ajunsu lips'a acestei foi in corulu diuaristiceii romane. Deci ca sê potemu corespunde mai pe deplinu asceptarei on. publicu, deciseramu o straformare in edarea fôiei nôstre, — ne adresâmu dara catra on. publicu cetitoriu cu intrebarca, ôre sê dâmu in semestrulu alu doile de trei ori intr'a luna câte doue côle, fara invelitôre, — séu in fie-care septemana o côla si diumetate, fara invelitôre ? Si noi vomu dispune conformu vointeii majoritatei.

** (*In conferintî'a ablegatilor romani*) in septemana trecuta se debatù proieptulu de lege facutu in caus'a natiunalitatilor de d. Hodosiu, — *pentru* proieptu votara domnii: Hodosiu, Babesiu, Sig. Popoviciu, Romanu, I. Popoviciu Deseanu, Medanu, Borlea si Florianu Varga, — éra *contra* domnii Andreiu Mocioni, Ant. Mocioni, Al. Mocioni G. Mocioni, Al. Vladu, Fâur, Ivâskovits, Joánovits, Végheș, Ioanescu si Maniu. Ceialalti nu fusera de fatia. Si asié proieptulu cadîu. In alta siedintia se debatù unu proieptu alu dlui Babesiu, care asidere cadîu.

** (*Cu intristare veduramu*) din actele adunarei generale a asociatiunei transilvane tienuta la Abrudu, câ fondulu incursu pentru redicarea unui monumentu laureatului poetu Andreiu Muresianu abia se urca pana la 27 fl. Rusine mare acêsta pentru toti romanii, câ-ci stim'a barbatilor mari din partea connationalilor e termometrulu culturai unei natiuni. Daca „Désceptate romane!“ numai o astfelu de insufletîre miserabila fu in stare a sternî in noi pentru memori'a celebrului autoriu, — apoi atunce sê nu ne totu laudâmu câ suntemu stranepotii Romanilor antici, carii fusera anteluptatorii culturai!

** (*Serbiei*) au recursu la locurile mai inalte spre a se da din partea guvernului ajutoriu societâtii teatrale serbesci. Precum audîmu consiliulu de locutientintia a tramisu cu comitiva favorabila recursulu serbilor la Cancelaria, — daca si acolo se va aprobá, apoi atunce — si noi romanii vomu poté recurge.

** (*Ca adausu la corespundintî'a nostra din Oradea-mare*) mai amintimu, câ dlu notariu consist. Petru Suciu impreuna cu zelôs'a sa socia domn'a Maria Suciu in memori'a siedintieii publice a societâtii de leptura la 2 jun. au datu o cina splendida pentru toti membri societâtii.

** (*Hymen.*) Pré iubitulu nostru amicu, dlu advocatu in Beiusiu Parteniu Cosma si-a incredintiatu in joi'a trecuta de socia pre frumôs'a domnisióra Irma Stupa din Pesta. Cerulu sê impresóre darurile sale fericitôre a supra junei parechi!

** (*In nrulu vinitoriu*) vomu publicá portretulu si biografi'a noului domnitoriu alu Romaniei, — precum o poesia de Andreiu Muresianu, care nu se afla in colectiunea sa si n'a aparutu neci cand in atare diuariu ci numai in foi volante. Ni-a succesu a capetá si unic'a poesia ce a remasu de la memoritoriuulu poetu, asta vomu publicá-o de odata cu portretulu seu.

Literatura si arte.

** („*Umoristulu*“) — precum ni se spune — in semestrulu alu doile va esî in fie-care septemana odata, in formatulu de pan' acuma. Pretiulu de prenumeratiune nu se va urcá.

** („*Eclesia*“) noulu diuariu moralo-religiosu sub redactiunea domnilor Hagiulu si Jerosolimitulu C. Sc. comite de Rosetti si Archimandritulu Climente Nicolao a aparatu la Bucuresci. Pretiulu pe unu anu doi-spre diece „sfanti.“

Gácitura numerica.

De Ludovica Stoianu.

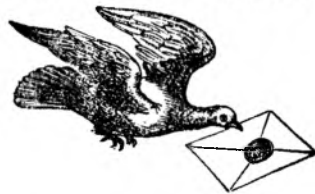
- 8.11.10.14. Neavendu-lu tu nu poti vié,
3.4.12.11. Si cu greu traiesci fara de ea;
11.3.4.12.7. } Omulu care nu l'a cunoscutu
Neci o grige n'a avutu;
8.2.3.6.1.6.12.13.7. Toti acolo ne vom duce,
3.4.12.1.6.11. Unde ea ne va conduce.
1.—14. } E unu barbatu invetiatu,
Si de toti pré respectatu.

Deslegarea gáciturai de siacu din nr. 13 :
Intôrce, musa, fôia, macaru pe o clipita
Si scrie câ romanulu a fostu si fericitu;
Retaci-i vinitoriuulu si sôrtea asuprita,
Oftedie, géma, planga, tu dí câ-e multiamitu!
Opresce-ti, musa, graiulu si-ascépta 'n liniscire
Minutulu de pre urma, fatalu, veri cum va fi;
Câ-ci omulu ce nu simte e demnu d'a sa perire
Tiesuta de urdîre, ce nu multu va lipsi!

Andreiu Muresianu.

Deslegare buna primiramu de la domnele si domnisiórele: Veronica Paladi n. Buteanu, Luisa Traila, Zinea G. Popoviciu, Maria Tobiasiu, Ludovica Stoianu, Laura Popu, — si de la domnii Jacobu Muresianu, Ioane Chigsia, Al. Coltoru.

POST'A REDACTIUNEI.

„Cunun'a“ e o incercare frumosea, dar nu e inca d'a o publicá. —

„Asie-mi vine cate-odata“ nu se póte publicá; póte câ in prosa vei si mai norocosu.

Sucéva. Poesiórele „Catra Mariora, „Cunun'a“ — „Traiulu la tíera“ — „O séra de primavera“ sunt frumosele si dovedescu talentulu junelui autoriu, totusi nu le publicamu, fiind convinsi. câ lir'a acea care in etate atâtu de frageda a produșu astfelu de opuri, in vinitoriu ne va suprinde si cu mai frumose. Florinulu s'a inscrisu ca abonamentu la poesille nôstre.

Rosia. Dlu A. C. Epistol'a intrebata a sositu, — si numai din gresiéla a remasu afara. In semestrulu alu doile vom implinî dorintî'a dvostre esprimata in acea epistola, — vom vedé cum veti implinî si dvostre promisiunea!

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCA NU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1866. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Erkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piatî'a de pesci Nr. 9.